

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Garmaz, Ela

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:670461>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA
DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE**

Mentorica:

Doc. dr. sc. Marijana Bartulović

Studentica:

bacc. oec. Ela Garmaz

Split, lipanj 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. TRŽIŠTE OSIGURANJA U HRVATSKOJ.....	5
2.1 Osnovni pojmovi tržišta osiguranja	6
2.2 Tržište osiguranja u Hrvatskoj.....	8
3. TEORIJSKI OKVIR ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE	13
3.1 Pojam i vrste financijskih izvještaja društava za osiguranje	13
3.2 Godišnji financijski izvještaji društava za osiguranje	19
3.3 Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja društava za osiguranje	33
4. KOMPARATIVNA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA.....	35
4.1 Općenito o promatranim poduzećima.....	35
4.2 Komparativna analiza prihoda, rashoda i financijskog rezultata.....	37
4.3 Komparativna analiza udjela izdataka u prihodima od premije	43
4.4 Komparativna analiza rentabilnosti poslovanja.....	43
4.5 Komparativna analiza specifičnih pokazatelja za osiguravajuća društva.....	45
5. ZAKLJUČAK	48
LITERATURA.....	49
SAŽETAK.....	50
SUMMARY	50
POPIS TABLICA I GRAFIKONA.....	51

1. UVOD

Društva za osiguranje dio su financijskog sektora te značajno doprinose razvoju gospodarstva Republike Hrvatske. U Hrvatskoj trenutno djeluje 27 društava koji obavljaju poslove životnog i neživotnog osiguranja. Uspješnost poslovanja ogleda se kroz sposobnost društava da ostvari maksimalan profit korištenjem raspoloživih resursa.

Analiza financijskih izvješća služi za uvid u sadašnje rezultate poslovanja, ali i u budući poslovni razvoj. Financijski izvještaji koje koristimo za dobivanje informacija prilikom analize poslovanja društava su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom tijeku, izvješće o promjenama kapitala i bilješke uz financijska izvješća. Najčešći oblici analize financijskih izvještaja su horizontalna analiza, vertikalna analiza i analiza pomoću pokazatelja.

Svrha ovog rada je analiza konkurentnih poduzeća iz Republike Hrvatske koja djeluju unutar sektora osiguranja i reosiguranja. Komparativna analiza se provodi za razdoblje od 2012. do 2015. godine. Odabrana osiguravajuća društva su Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d. i Merkur osiguranje d.d.

Cilj rada jest analiziranje i usporedba stavki financijskih izvještaja, odabranih pokazatelja promatranih društava za procjenu uspješnosti. Svi potrebni podaci za izračun preuzeti su iz objavljenih izvještaja odabranih poduzeća.

Metode koje će se koristiti u završnom radu su: metoda deskripcije, komparacije, induktivna i deduktivna metoda, metoda klasifikacije, analize i sinteze. Podaci će biti prikazani tablično i grafovima.

Rad sadrži 5 poglavlja. Nakon prvog, uvodnog poglavlja u drugom poglavlju se prikazuje tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj. Opisuju se pojmovi vezani uz osiguranje, zakonska regulativa u Hrvatskoj, institucije nadzora financijskog sektora te se navode statistički podatci o tržištu osiguranja.

Treće poglavlje sadrži teoretski dio rada koji se odnosi na financijsko izvještavanje za osiguravajuća društva. Prikazuje se zakonodavni okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj, obvezni izvještajni obrasci i kontni plan društava za osiguranje. Također, navode

se kratki opisi pokazatelja pomoću kojih se provodi analiza financijskih izvještaja društava za osiguranje.

Četvrto poglavlje predstavlja ujedno i glavni dio rada u kojem se analiziraju stavke financijskih izvještaja odabranih društava u razdoblju od 2012. do 2015. Poglavlje sadrži i opis promatranih društava. Komparativna analiza provodi se kroz analizu prihoda, rashoda, financijskog rezultata, pokazatelja rentabilnosti te analizu specifičnih pokazatelja za osiguravajuća društva. Analizirane stavke prikazane su kroz potpoglavlja.

U petom poglavlju navode se zaključna razmatranja te usporedba odabranih društava na temelju provedene analize. Na kraju rada nalazi se popis tablica i literature.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA U HRVATSKOJ

Osiguranje je privredna, uslužna djelatnost koja štiti čovjeka i njegovu imovinu od posljedica rizičnih događaja. Tržište osiguranja predstavlja sektor unutar kojeg se nalaze društva koja upravljaju tim rizikom.

Hrvatsko tržište osiguranja posluje stabilno te je u razdoblju od 1998. do danas povećavalo svoj tržišni udio. Uzmemo li u obzir globalnu ekonomsku i financijsku krizu, posljedice su se dugotrajno odrazile na osiguravajuća društva. Osim pritiska krize na financijsku imovinu i ulaganja, pojačani regulatorni nadzor povećao je obvezu upravljanja rizicima. Društva za osiguranje i reosiguranje djeluju unutar financijskog sektora. U 2014. godini imovina financijskog sektora iznosila je 545 milijardi kuna. Osiguravajuća društva kao treći po udjelu (6,87%) nalaze se poslije poslovnih banaka (72,62%) i obveznih mirovinskih fondova (12,16%). Na tržištu osiguranja promatrano prema zaračunatoj premiji može se uočiti usporavanje rasta od 2008. godine. U 2009. godini ukupna premija je pala za 2,7%, zatim u 2010. godini za 1,8% kada je iznosila 9,14 milijardi kuna. Nakon četiri godine uzastopnog pada, premija je iznosila 9,04 milijarde kuna. Glavni uzrok pada premije je smanjenje osiguranja od automobilske odgovornosti za 18,3%, uvjetovano svjetskom financijskom krizom. U istom razdoblju udio životnih osiguranja raste, dok je udio neživotnih osiguranja i udjela imovine osiguranika u padu. Razlozi tomu su opadanje građevinarstva, smanjenje prodaje automobila, pad industrijske proizvodnje i „štednja“ na osiguranjima imovine. Zbog toga se u posljednje tri godine dobit kretala oko pola milijarde kuna godišnje što je mnogo manje nego u ranijim razdobljima.¹

¹ Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html

2.1 Osnovni pojmovi tržišta osiguranja

Poslove osiguranja dijelimo na dvije osnovne skupine: životna osiguranja i neživotna osiguranja.

Životna osiguranja su namijenjena stvaranju financijske sigurnosti pojedinca i njegove obitelji te zaštita od prijetnji koje mu mogu u budućnosti ugroziti život.

Dijelimo ih na:²

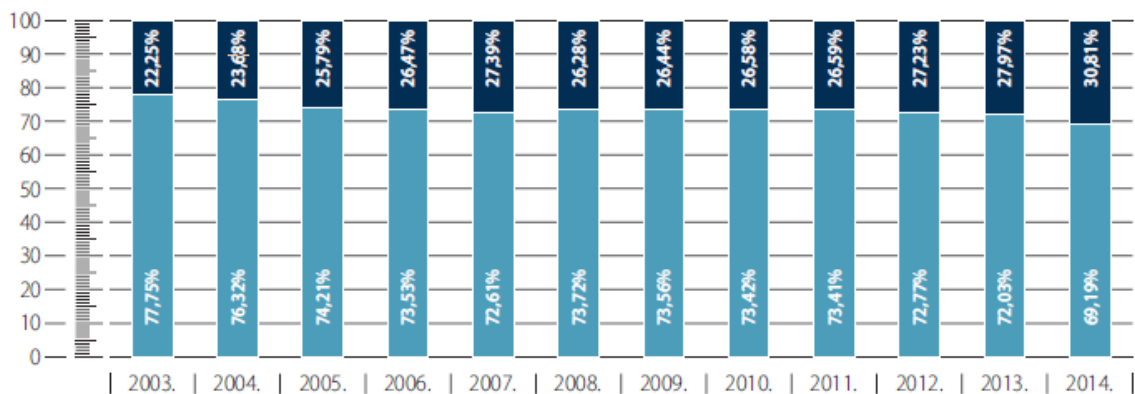
- a) životno osiguranje koje pokriva sljedeće rizike: osiguranje života za slučaj doživljenja, osiguranje života za slučaj smrti, mješovito osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja, osiguranje života s povratom premija, osiguranja kritičnih bolesti, doživotno osiguranje za slučaj smrti te ostala osiguranja života,
- b) rentno osiguranje (osiguranje periodičnih isplata tijekom određenog razdoblja ili doživotno),
- c) dopunsko osiguranje za osiguranje života (ugovor uz životno osiguranje pokriva rizike za ozljede zbog nezgode ili bolesti),
- d) osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva,
- e) osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja (ulaganje vezano uz vrijednost udjela UCITS fonda kojim se uređuje poslovanje otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom),
- f) tontine (udruženja članova kako bi zajednički kapitalizirali svoje doprinose i potom podijelili tako prikupljena sredstva preživjelim članovima ili korisnicima umrlih članova),
- g) osiguranje s kapitalizacijom isplate (u zamjenu za jednokratnu isplatu preuzimaju se obveze isplate u određenoj visini kroz određeno razdoblje), i
- h) upravljanje sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova koji uključuju očuvanje kapitala.

² Filipović I. (2015/2016): Računovodstvo financijskih institucija, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 29

Neživotna osiguranja se odnose na određeni predmet osiguranja od kojeg pojedinac ima opravdan interes. Neke od osnovnih podjela su:

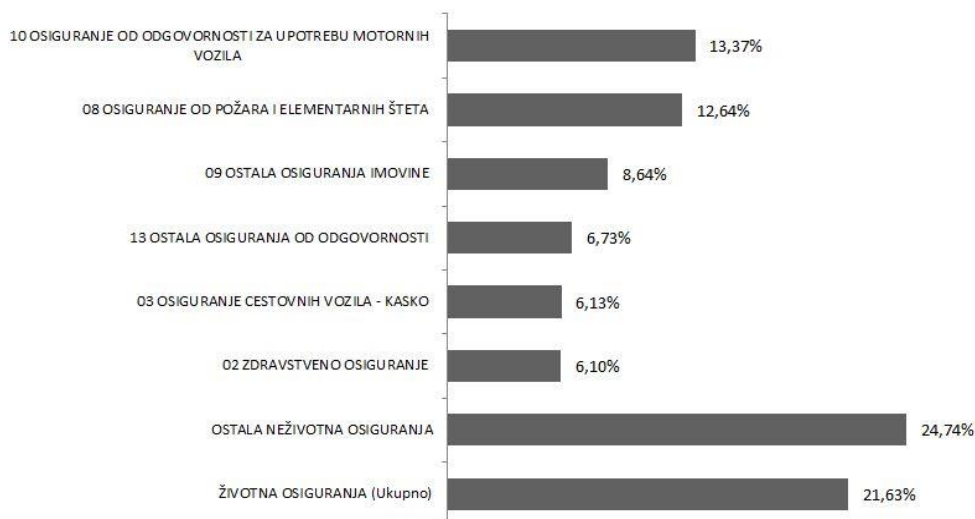
- osiguranje od nezgoda,
- zdravstveno osiguranje,
- osiguranje cestovnih vozila,
- osiguranje tračnih vozila,
- osiguranje zračnih letjelica,
- osiguranje plovila,
- osiguranje od požara i elementarnih šteta,
- osiguranje robe u prijevozu i
- osiguranje raznih financijskih gubitaka.

Prema kumulativnim podacima Hrvatskog ureda za osiguranje za siječanj 2016. godine može se vidjeti strukturalna podjela ukupne premije po vrstama osiguranja (Slika 2.). Podaci prikazuju da najveći dio premija zauzimaju neživotna osiguranja, posebno osiguranje za upotrebu motornih vozila te osiguranja od požara. Na Slici 1. promatra se isto kretanje u razdoblju od 2003. do 2014. godine. Podjela tržišnih udjela nije se previše mijenjala te je najveći iznos udjela za neživotna osiguranja iznosio 30,81% u 2014. godini.

Slika 1. Udio životnih i neživotnih osiguranja za razdoblje 2003. -2014

Izvor: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html, str. 17

Slika 2: Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja siječanj 2016.

Izvor: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj(2016), Hrvatski ured za osiguranja, dostupno na: <http://www.huo.hr/hrv/statisticka-izvjesca/18/>

2.2 Tržište osiguranja u Hrvatskoj

Društvo za osiguranje odnosno osiguratelj je pravna osoba koja na tržištu osiguranja obavlja poslove osiguranja. Poslove osiguranja u Republici Hrvatskoj mogu obavljati društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice stranih društva za osiguranje, koje su dobile dozvolu Agencije za obavljanje poslova osiguranja. Neki od osnovnih zakonodavnih okvira koji reguliraju poslovanje društava su:

1. Zakon o osiguranju (NN, br. 30/15),
2. Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje (NN, br. 37/16),
3. Pravilnik o sadržaju revizije u društvu za osiguranje (NN, br. 151/14),
4. Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 152/14), te
5. ostali pravilnici³.

³ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga: Djelokrug i nadležnost, dostupno na: <http://www.hanfa.hr/HR/nav/344/trziste-osiguranja---zakoni-misljenja-i-pravilnici.html>

Za pravilnu provedbu zakonodavnih okvira brine se nadzorna institucija financijskog sektora Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje: HANFA). Njezin rad je reguliran Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 12/12) te Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje plaća HANFA (NN, br. 36/16) i drugim pravilnicima. HANFA je ovlaštena⁴:

- donositi propise o provedbi zakona iz njezinog djelokruga i drugih zakona;
- obavljati nadzor nad poslovanjem subjekata nadzora, a sve u skladu s Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i zakonima koji reguliraju područje o kojemu je riječ;
- donositi odluke o mjerama za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti;
- izdavati i oduzimati dozvole, odobrenja, suglasnosti, licencije i autorizacije;
- poticati, organizirati i nadgledati mjere za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta;
- voditi knjige i registre u skladu s odredbama zakona iz svojeg djelokruga i nadležnosti;
- pokretati inicijativu za donošenje zakona i drugih propisa i informirati javnost o načelima po kojima djeluje financijsko tržište;
- donositi podzakonske akte radi propisivanja uvjeta, načina i procedura za jedinstveno obavljanje nadzora unutar svojeg djelokruga i nadležnosti;
- davati mišljenje o provedbi zakona iz njezina djelokruga i nadležnosti na zahtjev stranaka u postupku ili osoba koje dokažu svoj pravni interes;
- izvještavati ostala nadzorna, upravna i pravosudna tijela o svim pitanjima koja se neposredno ili posredno tiču njihove nadležnosti i djelokruga, a koja su povezana s postupcima koji se vode pred tim tijelima i u svezi su s postupcima iz djelokruga i nadležnosti Agencije.

⁴ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga: Djelokrug i nadležnost, dostupno na: <http://www.hanfa.hr/HR/nav/59/djelokrug-i-nadleznost.html>

Temeljni kapital za osnivanje društva za osiguranje i društva za reosiguranje propisan je Zakonom o osiguranju (NN, br. 30/15) te sredstva ne smiju nastati iz dobivenog zajma ili biti opterećena na bilo koji način. Minimalni potrebni kapital mora biti najmanje jednak apsolutnom pragu minimalnog potrebnog kapitala koji iznosi:⁵

- a) 19.500.000,00 kuna za društva za neživotno osiguranje, uključujući vlastita društva za osiguranje;
- b) 28.860.000,00 kuna za društva za životno osiguranje, uključujući vlastita društva za osiguranje;
- c) 28.080.000,00 kuna za društva za reosiguranje, osim u slučaju vlastitih društava za reosiguranje, u kojem slučaju apsolutni prag minimalnog potrebnog kapitala iznosi 9.360.000,00 kuna;
- d) 48.360.000,00 kuna za društva za osiguranje koja istodobno obavljaju djelatnosti životnih i neživotnih osiguranja.

Društvo za osiguranje može biti osnovano samo kao dioničko društvo, europsko društvo (Societas Europea- SE)⁶ ili kao društvo za uzajamno osiguranje. Dionice koje kotiraju izdane su u nematerijalnom obliku te u cijelosti uplaćene u novcu prije upisa osnivanja ili upisa povećanja temeljnog kapitala u sudski registar. Udio povlaštenih dionica može biti najviše 25% od ukupnih dionica osiguravajućeg društva. Propisano Zakonom o osiguranju (NN br. 30/15 čl. 15.) uprava se mora sastojati od minimalno dva člana koja vode poslove zastupanja društva te jednog člana kao predsjednika odbora. Svi članovi uprave moraju biti u radnom odnosu na puno radno vrijeme.⁷

U Republici Hrvatskoj trenutno je registrirano 26 društava za osiguranje te jedno društvo za reosiguranje. Od toga se prema vlasništvu dijele na 12 domaćih društava (u vlasništvu preko 50% pravnih i fizičkih osoba sa sjedištem u RH) te 14 društava sa stranim vlasništvom. Trenutno najuspješnije društvo na tržištu uzimajući u obzir njihovu bruto premiju je Croatia osiguranje d.d. s 26,63% udjela tržišta, zatim ga slijedi Allianz osiguranje d.d. s 14,23% udjela tržišta.⁸

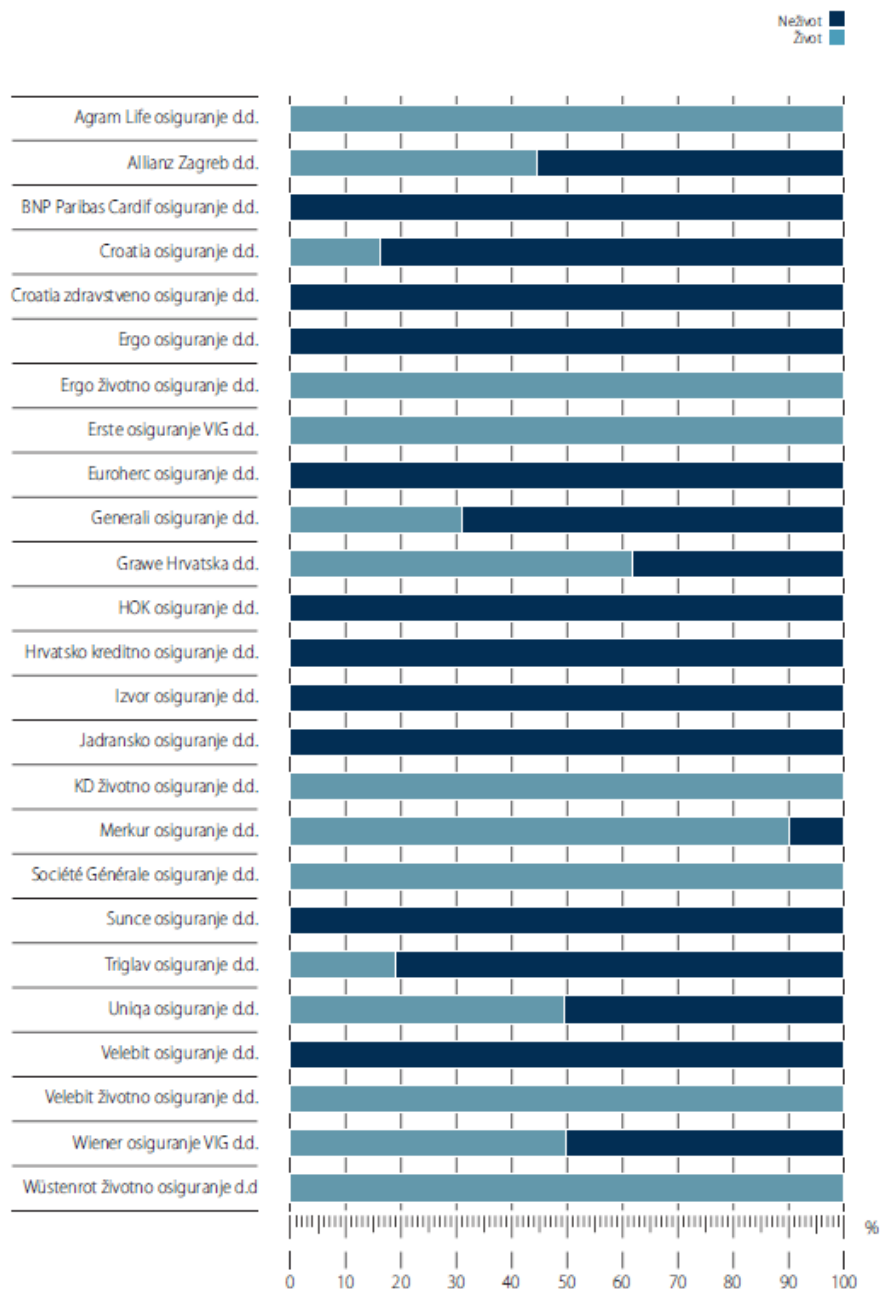
⁵ Narodne novine (2015.): Zakon o osiguranju, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 30, članak 158. stavka 1.

⁶ Europsko dioničko društvo (SE) je oblik trgovačkog društva koji mogu osnovati već postojeća trgovačka društva koja posluju na području više država članica, te je osnovana kao jedno društvo koje podliježe europskom zakonodavstvu. Kapital najniži 120 000 eura, izražen u eurima te podijeljen na dionice.

⁷ Filipović I., op. cit., str. 30-32.

⁸ Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html, str. 102

Na Slici 3. se nalaze društva za osiguranje koja djeluju u tom sektoru, te podjela unutar društva na skupine životnog i neživotnog osiguranja.

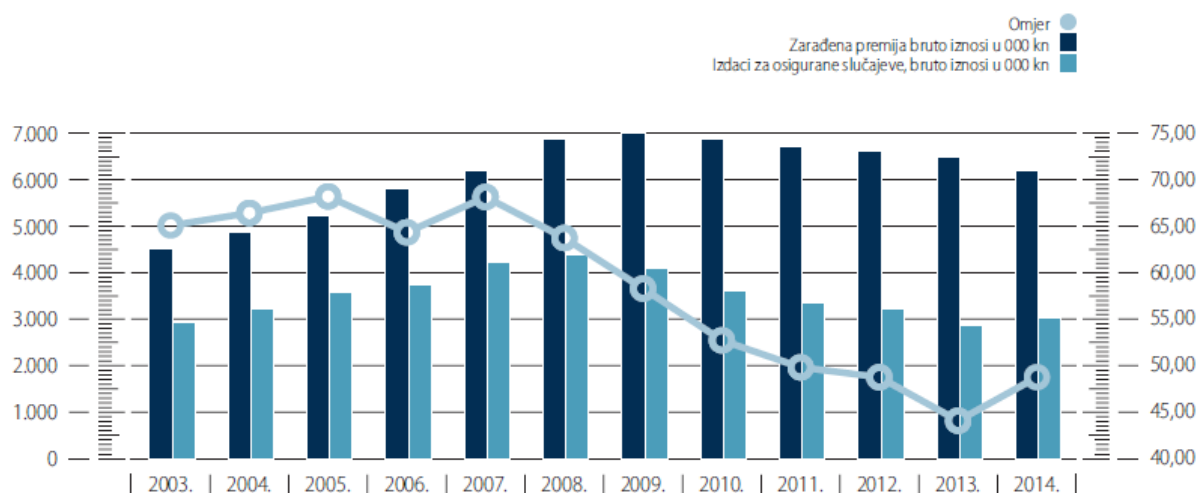
Slika 3: Udio životnih i neživotnih osiguranja unutar društava za osiguranje

Izvor: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje.

Dostupno na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html, str. 103

Iznos zaračunate premije se smatra najvećim prihodom za osiguravajuća društva te je u 2014. godini ukupna zaračunata bruto premija iznosila je 8,56 milijardi HRK. U odnosu na 2013. godinu premija je ostvarila pad od 5%.

U razdoblju od 2005. do 2008. premija raste, a od 2009. godine premija je u padu. Najvažniji pokazatelj kretanja rashoda kod osiguravajućih društava su izdaci za osigurane slučajeve koji uključuju likvidirane štete i promjene pričuve za štete u bruto iznosima. U 2014. godini ukupni izdaci na tržištu osiguranja su nakon višegodišnjeg pada ostvarili rast od 5,3%. Najčešće se taj pokazatelj stavlja u odnos s ukupnom zarađenom premijom. Kretanje odnosa ukupnih izdataka s ukupnom zaračunatom premijom na tržištu osiguranja za razdoblje 2003.-2014. prikazuje se na Slici 4. Kroz odabrano razdoblje uočljiv je konstantan pad omjera. U 2014. godini udio se povećao te iznosi 48,8% što nam može biti dobar pokazatelj profitabilnosti poslovanja društava za osiguranje. Ili što znači da su društva za osiguranje bila izrazito profitabilna.

Slika 4: Udio izdataka za osigurane slučajeve u zarađenoj premiji

Izvor: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html, str. 21

3. TEORIJSKI OKVIR ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

3.1 Pojam i vrste financijskih izvještaja društava za osiguranje

Financijska izvješća predstavljaju glavni izvor informacija poslovanja poduzeća. Ona sadržavaju informacije o prošlim aktivnostima i financijskim rezultatima poslovanja koje su osnovno polazište planiranja za buduće poslovne odluke unutar i van poduzeća.

Segment obveznog izvještavanja u Hrvatskoj je reguliran kroz niz zakona i pravilnika kako bi podaci unutar financijskih izvještaja bili međusobno usporedivi.

Računovodstvo osiguravajućih i reosiguravajućih društava temelji se na sustavu dvojnog knjigovodstva te u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima te Zakona o računovodstvu (NN 78/15) dužni su sastavljati knjigovodstvene isprave, poslovne knjige te financijska izvješća. Temeljem članka 17. Zakona o računovodstvu (NN 78/15) osiguravajuća društva te ostala poduzeća iz skupine financijskih institucija primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI).

Financijsko poslovanje osiguravajućih društava je pod nadzorom Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: HANFA). HANFA donosi standarde i propise sukladne na temelju Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN 12/12), zakona koji uređuju tržište kapitala, investicijske i druge fondove, preuzimanje dioničkih društava, mirovinska osiguravajuća društva, osiguranje i reosiguranje te financijske usluge, kao i drugih zakona kada je to tim zakonima ovlaštena.⁹

U nastavku se prikazuje kontni plan društava za osiguranje. Društva za osiguranje su obvezna voditi svoje poslovne knjige prema kontnom planu koji je propisan Odlukom o kontnom planu društava za osiguranje i reosiguranje.

⁹ Narodne novine (2012.): Zakon o izmjenama i dopuni zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 12, članak 3

Razred 0 (Nematerijalna imovina, materijalna imovina i financijska ulaganja)

- 00 –nematerijalna imovina
- 01 –materijalna imovina za neposredno obavljanje osigurateljne djelatnosti
- 02 –materijalna imovina koja ne služi za neposredno obavljanje osigurateljne djelatnosti
- 03 –ulaganja u povezana, pridružena društva i podružnice
- 04 –financijska ulaganja koja se drže do dospjeća
- 05 –financijska ulaganja raspoloživa za prodaju
- 06 –financijska ulaganja za trgovanje (po fer vrijednosti kroz RDG)
- 07 –depoziti, krediti i potraživanja
- 08 –financijska ulaganja kod kojih osiguranik preuzima rizik ulaganja

Razred 1 (Novac, novčani ekvivalenti, potraživanja i razgraničenja)

- 10 –novac u bankama i blagajni
- 11 –novčani ekvivalenti
- 12 –potraživanja od osiguranika
- 13 –potraživanja po osnovi udjela u naknadi šteta
- 14 –ostala potraživanja
- 15 –ostala kratkotrajna financijska imovina
- 16 –interni financijski odnosi
- 18 –ostala kratkoročna potraživanja
- 19 –aktivna vremenska razgraničenja

Razred 2 (Dugoročne i kratkoročne obveze, rezerviranja za troškove i rizike, te odgođena plaćanja i prihod budućeg razdoblja)

- 20 –obveze prema povezanim društvima i s osnove udjela u povratu
- 21 –financijske obveze, obveze po vrijednosnim papirima
- 22 –obveze prema dobavljačima, za predujmove i jamstva
- 23 –obveze iz neposrednih poslova osiguranja i reosiguranja
- 24 –obveze za poreze, članarine, doprinose i druge pristojbe
- 25 –obveze prema zaposlenima
- 26 –interni financijski odnosi
- 27 –obveze za provizije i ostale obveze

28 –depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje, financijski i obračunski odnosi sa osiguravajućim organizacijama u inozemstvu, rezerviranja

29 –odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja (pasivna vremenska razgraničenja)

Razred 3 (Zalihe materijala i sitnog inventara)

31 –zalihe materijala

32 –zalihe sitnog inventara

33 –sitni inventar u uporabi

Razred 4 (Troškovi po prirodnim vrstama)

40 –štete u osiguranju

41 –izdaci za štete osiguranja

42 –promjene tehničkih pričuva

43 –troškovi pribave

44 –materijal i ostali troškovi

45 –ostali troškovi poslovanja, materijalni i nematerijalni

46 –troškovi financijskih ulaganja

47 –troškovi osoblja

48 –ostali osigurateljno – tehnički izdaci

49 –raspored troškova

Razred 7 (Ostvareni prihodi)

70 –zarađena premija u osiguranju

71 –zarađena premija u reosiguranju

72 –prihodi od drugih poslova osiguranja

74 –poslovni prihodi

77 –prihodi od ulaganja

Razred 8 (Financijski rezultat poslovanja)

80 –dobit ili neto gubitak prije oporezivanja

81 –porez na dobit ili gubitak

82 –dobit ili gubitak nakon oporezivanja

83 –raspored dobitka financijske godine

Razred 9 (Kapital i pričuve)

90 –dioničarska glavnica (temeljni kapital)

91 –pričuve

92 –revalorizacijska pričuva

93 –zadržani dobitak ili preneseni gubitak

94 –dobitak ili gubitak tekuće godine

95 –tehničke pričuve

96 –matematička pričuva osiguranja života

97 –ostale osigurateljno - tehničke pričuve

99 –izvanbilančni zapisi

Sadržaj i oblik financijskih i poslovnih izvještaja društava za osiguranje određen je Pravilnikom o obliku i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje.

Sukladno navedenom Pravilniku godišnja izvješća društva za osiguranje su:¹⁰

1. izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
2. izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka)
3. izvještaj o novčanom toku
4. izvještaj o promjenama kapitala
5. bilješke uz financijske izvještaje

Društva za osiguranje podliježu godišnjoj reviziji sukladno Pravilniku o sadržaju revizije u društvu za osiguranje (NN, br. 151/14). Glavna skupština društva za osiguranje imenuje revizorsko društvo koje će obaviti reviziju financijskih izvještaja za poslovnu godinu na koju se revizija odnosi najkasnije do 30. rujna te poslovne godine. Reviziju godišnjih izvještaja i reviziju za potrebe HANFA-e mora obaviti isto revizijsko društvo.

Odluku o imenovanju revizorskog društva uprava društva za osiguranje dužna je dostaviti HANFA-i u roku od osam dana od dana donošenja odluke. Svoje godišnje izvješće, konsolidirano godišnje izvješće te revizijsko izvješće moraju dostaviti HANFI u roku od 15 dana od dana primitka revizijskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca do isteka poslove godine na koje se odnosi. Također revidirane nekonsolidirane godišnje financijske izvještaje društvo mora objaviti na svojim mrežnim stranicama najkasnije od pet mjeseci od isteka poslovne godine.¹¹

U cilju osiguravanja dodatnih informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja te poslovnim aktivnostima sastavljaju se i dodatna izvješća kao što su:¹²

1. izvještaj o pregledu ulaganja (Obrazac: IPU),
2. izvještaj o registru imovine za pokriće tehničkih pričuva (Obrazac: REG),

¹⁰ Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, članak 3

¹¹ Narodne novine (2015.): Zakon o osiguranju, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 30, članak 194-196

¹² Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, članak 4

3. izvještaj o starosnoj strukturi potraživanja iz poslova izravnog osiguranja (Obrazac: SSP),
4. izvještaj o prihodima i troškovima ulaganja prema izvoru sredstava (Obrazac: PiT),
5. račun dobiti i gubitka po vrstama i rizicima osiguranja (Obrazac: RDG-O),
6. račun dobiti i gubitka za poslove reosiguranja (Obrazac: RDG-R),
7. izvještaj o ročnoj usklađenosti imovine za pokriće matematičke pričuve s obvezama iz matematičke pričuve (Obrazac: RU-MP),
8. izvještaj o ročnoj usklađenosti imovine za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve s obvezama iz tehničkih pričuva osim matematičke pričuve (Obrazac: RU-TP)

3.2 Godišnji financijski izvještaji društava za osiguranje

Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

Bilanca ili drugim nazivom „izvještaj o financijskom položaju“, predstavlja vrijednosni iskaz imovine, obveza i kapitala društva na određeni datum. Najčešći datum je 31.12., ali može biti i bilo koji drugi obračunski ili dnevni datum u slučaju bilanci investicijskih fondova. Ovo izvješće daje informacije o financijskoj snazi poduzeća u određenom razdoblju koje služi za potrebe odlučivanja dioničarima i drugim vjerovnicima. Osnovno obilježje bilance je bilančna ravnoteža prema kojoj vrijednost ukupne imovine treba biti jednaka vrijednosti ukupnih obveza prema vanjskim vjerovnicima i kapitala kao vlastitog izvora financiranja društva.

U nastavku će biti prikazan obrazac bilance društva za osiguranje.

Broj pozicije	Elementi zbroja	Oznaka pozicije	Opis pozicije	Isti datum prethodne godine	Izvještajni datum
AKTIVA					
1	02+03	A	NEMATERIJALNA IMOVINA		
2		1	Goodwill		
3		2	Ostala nematerijalna imovina		
4	05+06+07	B	MATERIJALNA IMOVINA		
5		1	Zemljišta i građevinski objekti		
6		2	Postrojenja i oprema		
7		3	Ostala materijalna imovina		
8	09+10+11	C	ULAGANJA		
9		I	Ulaganja u nekretnine		
10		II	Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate		
11	12+15+20+26	III	Financijska imovina		
12	13+14	1	Financijska imovina koja se drži do dospijeca		
13		1,1	Dužnički financijski instrumenti		
14		1,2	Ostalo		
15	16+17+18+19	2	Financijska imovina raspoloživa za prodaju		
16		2,1	Vlasnički financijski instrumenti		
17		2,2	Dužnički financijski instrumenti		

18		2,3	Udjeli u investicijskim fondovima		
19		2,4	Ostalo		
20	21+22+...+25	3	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		
21		3,1	Vlasnički financijski instrumenti		
22		3,2	Dužnički financijski instrumenti		
23		3,3	Izvedeni financijski instrumenti		
24		3,4	Udjeli u investicijskim fondovima		
25		3,5	Ostalo		
26	27+28+29	4	Zajmovi i potraživanja		
27		4,1	Depoziti kod kreditnih institucija		
28		4,2	Zajmovi		
29		4,3	Ostalo		
30	31+32	D	ODGOĐENA I TEKUĆA POREZNA IMOVINA		
31		1	Odgođena porezna imovina		
32		2	Tekuća porezna imovina		
33	34+35+36+37	E	POTRAŽIVANJA		
34		1	Potraživanja iz redovnog poslovanja		
35		2	Potraživanja od obveznika plaćanja doprinosa		
36		3	Potraživanja od povezanih društava		
37		4	Ostala potraživanja		
38	39+40+41	F	OSTALA IMOVINA		
39		1	Novac u banci i blagajni		
40		2	Dugotrajna imovina namijenjena za prodaju i prestanak poslovanja		
41		3	Ostalo		
42	43+44+48	G	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA		
43		1	Razgraničene kamate i najamnine		
44	45+46+47	2	Razgraničeni troškovi redovnog poslovanja		
45		2,1	s osnove obveznog mirovinskog osiguranja		
46		2,2	s osnove dobrovoljnog mirovinskog osiguranja		
47		2,3	s osnove drugih poslova		

48		3	Ostalo		
49	01+04+08+30+33+38 +42	H	UKUPNO AKTIVA		
50		I	IZVANBILANČNI ZAPISI		

PASIVA					
51	52+53+54+58+62+65	A	KAPITAL I REZERVE		
52		1	Upisani kapital		
53		2	Rezerve kapitala (premije na emitirane dionice)		
54	55+56+57	3	Revalorizacijske rezerve		
55		3,1	Zemljišta i građevinski objekti		
56		3,2	Financijske imovine raspoložive za prodaju		
57		3,3	Ostale revalorizacijske rezerve		
58	59+60+61	4	Rezerve		
59		4,1	Zakonske rezerve		
60		4,2	Statutarna rezerva		
61		4,3	Ostale rezerve		
62	63+64	5	Zadržana dobit ili preneseni gubitak		
63		5,1	Zadržana dobit		
64		5,2	Preneseni gubitak (-)		
65	66+67	6	Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog razdoblja		
66		6,1	Dobit tekućeg obračunskog razdoblja		
67		6,2	Gubitak tekućeg obračunskog razdoblja (-)		
68		B	OBVEZE DRUGOG REDA (PODREĐENE OBVEZE)		
69		C	MANJINSKI INTERES		
70	71+72+...+75	D	TEHNIČKE PRIČUVE		
71		1	Tehničke pričuve za obvezno mirovinsko osiguranje		
72		2	Tehničke pričuve za dobrovoljno mirovinsko osiguranje		
73		3	Tehničke pričuve za druge poslove		
74		4	Pričuve za obračunate, a neisplaćene mirovine i ostale naknade		
75		5	Ostale tehničke pričuve		

76		E	REZERVIRANJA		
77	78+79+80	F	FINANCIJSKE OBVEZE		
78		1	Obveze za primljene kredite i zajmove		
79		2	Obveze po financijskim instrumentima		
80		3	Ostale financijske obveze		
81	82+83	G	ODGOĐENA I TEKUĆA POREZNA OBVEZA		
82		1	Odgođena porezna obveza		
83		2	Tekuća porezna obveza		
84	85+86	H	OSTALE OBVEZE		
85		1	Ostale obveze proizašle iz redovnog poslovanja		
86		2	Ostale obveze		
87	88+89+90	I	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA		
88		1	Obračunati troškovi		
89		2	Odgođeno priznavanje prihoda		
90		3	Prihod budućeg razdoblja		
91		J	UKUPNO PASIVA		
92		K	IZVANBILANČNI ZAPISI		
Napomena: poziciju 69 popunjavaju mirovinska osiguravajuća društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje					

Slika 5. Obrazac Izvještaj o financijskom položaju

Izvor: izrada autora prema Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, prilog 2

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (Račun dobiti i gubitka)

Račun dobiti i gubitka sadrži prihode, rashode te financijski rezultat poslovanja društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje ostvaren u određenom vremenskom razdoblju. Glavni prihod društava za osiguranje su premije osiguranja, a glavne rashode čine izdaci za osigurane slučajeve i poslovni rashodi za obavljanje djelatnosti. Za utvrđivanje dobiti poslovne godine primjenjuje se načelo godišnjeg razgraničenja. Po ovom načelu prihodi i rashodi se prepisuju samo onoj poslovnoj godini na koju se odnose. U nastavku se prikazuje obrazac Računa dobiti i gubitka.

Broj pozicije	Elementi zbroja	Oznaka pozicije	Opis pozicije	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1		I	Prihodi s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba		
2	03+07+12	II	Prihodi od ulaganja		
3	04+05+06	1	Prihodi od ulaganja u nekretnine		
4		1,1	Prihodi od najma		
5		1,2	Prihodi od povećanja vrijednosti nekretnina		
6		1,3	Prihodi od prodaje nekretnina		
7	08+09+10+11	2	Financijski prihodi		
8		2,1	Prihodi od kamata		
9		2,2	Pozitivne tečajne razlike		
10		2,3	Nerealizirani i realizirani dobiti financijske imovine po fer vrijednosti kroz RDG		
11		2,4	Realizirani dobiti financijske imovine raspoložive za prodaju		
12		3	Ostali prihodi od ulaganja		
13		III	Prihodi od provizija i naknada		
14		IV	Ostali prihodi		
15	16+19+20+21	V	Rashodi s osnove ugovora o mirovini		
16	17+18	1	Isplate iz mirovinskog osiguranja		
17		1,1	Isplate mjesečnih mirovina		

18		1,2	Isplate jednokratnih iznosa		
19		2	Promjena tehničkih pričuva		
20		3	Promjena pričuva za obračunate, a neisplaćene mirovine i ostale naknade		
21		4	Promjene ostalih tehničkih pričuva		
22	23+27	VI	Poslovni rashodi		
23	24+25+26	1	Opći i administrativni troškovi poslovanja		
24		1,1	Amortizacija materijalne imovine		
25		1,2	Plaće, porezi i doprinosi iz i na plaće		
26		1,3	Ostali troškovi		
27		2	Ostali poslovni rashodi		
28	29+33+39	VII	Rashodi od ulaganja		
29	30+31+32	1	Troškovi od ulaganja u nekretnine		
30		1,1	Amortizacija		
31		1,2	Rashodi od smanjenja vrijednosti nekretnina		
32		1,3	Gubici ostvareni pri prodaji nekretnine		
33	34+35+...+38	2	Financijski rashodi		
34		2,1	Rashodi od kamata		
35		2,2	Negativne tečajne razlike		
36		2,3	Nerealizirani i realizirani gubici financijske imovine po fer vrijednosti kroz RDG		
37		2,4	Realizirani gubici financijske imovine raspoložive za prodaju		
38		2,5	Umanjenje vrijednosti financijske imovine		
39		3	Ostali troškovi ulaganja		
40		VIII	Ostali rashodi		
41	01+02+13+14+15+22+28+40	IX	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije oporezivanja		
42	43+44	X	Porez na dobit		
43		1	Tekući porezni trošak		
44		2	Odgođeni porezni trošak (prihod)		
45	41+42	XI	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja		
46		1	Pripisano imateljima kapitala matice		
47		2	Pripisano manjinskom interesu		

48	49+50+51	XII	Ostala sveobuhvatna dobit		
49		1	Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina)		
50		2	Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima s definiranim primanjima		
51		3	Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju		
52	45+48	XIII	Ukupna sveobuhvatna dobit		
53		1	Pripisano imateljima kapitala matice		
54		2	Pripisano manjinskom interesu		
55		XIV	Reklasifikacijske usklade		
Napomena: Pozicije 46, 47, 53 i 54 popunjavaju mirovinska osiguravajuća društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje					

Slika 6. Obrazac Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Izvor: izrada autora prema Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, prilog 2

Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima prikazuje informacije o priljevima i odljevima sredstava društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u određenom razdoblju. U nastavku se prikazuje obrazac izvještaja o novčanom toku indirektnom metodom.

Broj pozicije	Elementi zbroja	Oznaka pozicije	Opis pozicije	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1	02+13+27	I	NOVČANI TIJEK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
2	03+04	1	Novčani tijek prije promjene poslovne imovine i obveza		
3		1,1	Dobit/gubitak prije oporezivanja		
4	05+06+...+12	1,2	Usklađenja:		
5		1.2.1	Amortizacija materijalne imovine		
6		1.2.2	Amortizacija nematerijalne imovine		
7		1.2.3	Umanjenje vrijednosti i dobiti/gubici od svođenja na fer vrijednost		
8		1.2.4	Troškovi kamata		
9		1.2.5	Prihodi od kamata		
10		1.2.6	Udjeli u dobiti pridruženih društava		
11		1.2.7	Dobiti/gubici od prodaje materijalne imovine (uključujući zemljišta i građevinske objekte)		
12		1.2.8	Ostala usklađenja		
13	14+15+...+26	2	Povećanje/smanjenje poslovne imovine i obveza		
14		2,1	Povećanje/smanjenje financijske imovine raspoložive za prodaju		
15		2,2	Povećanje/smanjenje financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		
16		2,3	Povećanje/smanjenje zajmova i potraživanja		
17		2,5	Povećanje/smanjenje porezne imovine		
18		2,6	Povećanje/smanjenje potraživanja		
19		2,7	Povećanje/smanjenje ostale imovine		
20		2,8	Povećanje/smanjenje plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjele naplate prihoda		
21		2,9	Povećanje/smanjenje tehničkih pričuva		
22		2,10	Povećanje/smanjenje ostalih pričuva		
23		2,11	Povećanje/smanjenje poreznih obveza		

24		2,12	Povećanje/smanjenje financijskih obveza		
25		2,13	Povećanje/smanjenje ostalih obveza		
26		2,14	Povećanje/smanjenje odgođenog plaćanja troškova i prihoda budućeg razdoblja		
27		3	Plaćeni porez na dobit		
28	29+30+...+44	II	NOVČANI TIJEK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI		
29		1	Primici od prodaje materijalne imovine		
30		2	Izdaci za nabavu materijalne imovine		
31		3	Primici od prodaje nematerijalne imovine		
32		4	Izdaci za nabavu nematerijalne imovine		
33		5	Primici od prodaje nekretnina		
34		6	Izdaci za nabavu nekretnina		
35		7	Povećanje/smanjenje ulaganja u podružnice, pridružena društva i sudjelovanje u zajedničkim ulaganjima		
36		8	Primici od prodaje podružnica i drugih poslovnih jedinica, umanjeno za novac i novčane ekvivalente		
37		9	Izdaci za stjecanje podružnica i drugih poslovnih jedinica, umanjeno za stečeni novac i novčane ekvivalente		
38		10	Primici od financijske imovine koja se drži do dospelosti		
39		11	Izdaci od financijske imovine koja se drži do dospelosti		
40		12	Primici od prodaje vrijednosnih papira i udjela		
41		13	Izdaci za ulaganja u vrijednosne papire i udjele		
42		14	Primici od dividendi i udjela u dobiti		
43		15	Primici sa naslova otplate danih kratkoročnih i dugoročnih zajmova		
44		16	Izdaci za dane kratkoročne i dugoročne zajmove		
45	46+47+...+50	III	NOVČANI TIJEK OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI		
46		1	Novčani primici uslijed povećanja temeljnog kapitala		
47		2	Novčani primici od primljenih kratkoročnih i dugoročnih zajmova		
48		3	Novčani izdaci za otplatu primljenih kratkoročnih i dugoročnih zajmova		
49		4	Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica		
50		5	Novčani izdaci za isplatu udjela u dobiti (dividendi)		
51	01+28+45	IV	ČISTI NOVČANI TIJEK		
52		V	UČINCI PROMJENE TEČAJEVA STRANIH VALUTA NA NOVAC I NOVČANE EKVIVALENTE		
53	51+52	VI	NETO POVEĆANJE/SMANJENJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA		

54		1	Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja		
55	53+54	2	Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja		
Napomena: Pozicije 36 i 37 popunjavaju mirovinska osiguravajuća društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje					

Slika 7. Obrazac Izvještaj o novčanim tokovima

Izvor: izrada autora prema Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, prilog 2

Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje usporedni pregled stanja kapitala društva za osiguranje na zadnji dan prethodne i tekuće godine. Slijedi prikaz opisanog izvještaja.

Broj pozicije	Elementi zbroja	Oznaka pozicije	Kapital i rezerve Pozicija	Raspodjeljivo vlasnicima matice						Ukupno kapital i rezerve	Raspodjeljivo vlasnicima manjinskih interesa*	Ukupno kapital i rezerve
				Upisani kapital	Premije na emitirane dionice	Revalorizacijske rezerve	Rezerve (zakonske, statutarne, ostale)	Zadržana dobit ili preneseni gubitak	Dobit ili gubitak tekuće godine (razdoblja)			
1		I	Stanje na dan početka prethodne poslovne godine									
2		1	Promjene računovodstvenih politika									
3		2	Ispravak pogreški prethodnih razdoblja									
4	01+02+03	II	Stanje na dan početka prethodne poslovne godine (prepravljeno)									
5	06+07	III	Sveobuhvatna dobiti ili gubitak prethodne poslovne godine									
6		1	Dobit ili gubitak razdoblja									
7	08+09+10+11	2	Ostala sveobuhvatna dobiti ili gubitak prethodne poslovne godine									
8		2,1	Nerealizirani dobiti ili gubici od materijalne imovine									
9		2,2	Nerealizirani dobiti ili gubici od									

			financijske imovine raspoložive za prodaju									
10		2,3	Realizirani dobiti ili gubici of financijske imovine raspoložive za prodaju									
11		2,4	Ostale nevlasničke promjene kapitala									
12	13+14+15+16	IV	Transakcije s vlasnicima (prethodna poslovna godina)									
13		1	Povećanje/smanjenje upisanog kapitala									
14		2	Ostale uplate vlasnika									
15		3	Isplate udjela u dobiti / dividenda									
16		4	Ostale raspodjele vlasnicima									
17	04+05+12	V	Stanje na zadnji dan izvještajnog razdoblja prethodne poslovne godine									
18		I	Stanje na dan početka tekuće poslovne godine									
19		1	Promjene računovodstvenih politika									
20		2	Ispravak pogreški prethodnih razdoblja									
21	18+19+20	II	Stanje na dan početka tekuće poslovne godine (prepravljeno)									
22	23+24	III	Sveobuhvatna dobiti ili gubitak prethodne poslovne godine									
23		1	Dobit ili gubitak razdoblja									
24	25+26+27+28	2	Ostala sveobuhvatna dobiti ili gubitak tekuće poslovne godine									
25		2,1	Nerealizirani dobiti									

			ili gubici od materijalne imovine (zemljišta i građevinski objekti)									
26		2,2	Nerealizirani dobiti ili gubici od financijske imovine raspoložive za prodaju									
27		2,3	Realizirani dobiti ili gubici of financijske imovine raspoložive za prodaju									
28		2,4	Ostale ne vlasničke promjene kapitala									
29	30+31+32+33	IV	Transakcije s vlasnicima (tekuća poslovna godina)									
30		1	Povećanje/smanjenje upisanog kapitala									
31		2	Ostale uplate vlasnika									
32		3	Isplate udjela u dobiti / dividenda									
33		4	Ostale raspodjele vlasnicima									
34	21+22+29	V	Stanje na zadnji dan izvještajnog razdoblja tekuće poslovne godine									
Napomena: * Popunjavaju mirovinska osiguravajuća društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje												

Slika 8. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvor: izrada autora prema Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37, prilog 2

Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje sastavljaju se u skladu s odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) te pružaju informacije o osnovi sastavljanja financijskih izvještaja i računovodstvenim politikama. Bilješke trebaju sadržavati informacije koje nisu prezentirane u ostalim izvještajima ali su potrebne za razumijevanje nekog sastavnog cijela financijskih izvještaja.¹³

BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE	
1.	Sažetak primijenjenih računovodstvenih politika s osvrtom na primijenjene računovodstvene politike za ulaganja imovine za pokriće tehničke, odnosno matematičke pričuve.
2.	Podaci koji potkrepljuju stavke prikazane u Izvještaju o financijskom položaju društva, Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaju o novčanim tokovima i Izvještaju o promjenama kapitala posebno za skupinu životnih i posebno za skupinu neživotnih osiguranja.
3.	Podaci o kretanju godišnjeg prinosa na matematičku pričuvu.
4.	Podaci o kvoti šteta po vrstama neživotnih osiguranja, kvoti troškova po vrstama neživotnih osiguranja te kombiniranoj kvoti.
5.	Podaci o strukturi troškova pribave i troškova uprave (administrativnih troškova) po vrstama osiguranja.
6.	Podaci o izračunu kapitala, jamstvenog kapitala i adekvatnosti kapitala sukladno odredbama Zakona o osiguranju, posebno za skupinu životnih osiguranja i posebno za skupinu neživotnih osiguranja, koji sadrže osnovni kapital, dopunski kapital te jamstveni kapital u odnosu na granicu solventnosti.
7.	Podaci o strukturi ulaganja imovine za pokriće matematičke, odnosno tehničke pričuve u skladu sa Zakonom o osiguranju i na temelju njega donesenim podzakonskim aktima te usporedbom s iskazanim stanjem tehničke odnosno matematičke pričuve.
8.	Podaci o prihodima i troškovima od ulaganja imovine za pokriće tehničke, odnosno matematičke pričuve.
9.	Podaci o usklađenosti imovine za pokriće tehničke, odnosno matematičke pričuve s obvezama iz ugovora o osiguranju (temeljem kojih su formirane tehničke odnosno matematičke pričuve).

¹³ Filipović, I., op. cit., str. 216

10.	Podaci o stanju i kretanju izvanbilančnih stavki koji sadržavaju: dana jamstva i garancije, akreditive, mjenice, ročnice, (futures), opcije, swapove, ostale terminske poslove (forwards), ostale derivate, ostale izvanbilančne stavke
11.	Ukupan iznos naknada koji za određenu finansijsku godinu naplaćuje samostalni revizor ili revizorsko društvo za zakonski propisanu reviziju godišnjih finansijskih izvještaja, ukupan iznos naknada za druge usluge provjere, ukupan iznos naknada za usluge poreznog savjetovanja te ukupan iznos naknada za druge usluge osim revizorskih.

Slika 9. Obrazac Bilješke uz finansijske izvještaje

Izvor: Filipović I. (2015/2016): Računovodstvo finansijskih institucija, Ekonomski fakultet Split, str. 216

3.3 Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja društava za osiguranje

Pokazatelj je racionalni ili odnosni broj, dobiven stavljanjem u odnos jedne ekonomske veličine s drugom. Obično ih promatramo kao nositelje informacija koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. U brojnoj literaturi pokazatelji se dijele na skupine u kojima se ogleda poslovna likvidnost (solventnost), ekonomičnost, profitabilnost, zaduženost i sl. Primjenjuju ih interni i eksterni korisnici ovisno o potrebi podatka. Vrijednost pokazatelja nije dovoljna baza za donošenje ocjene o uspješnosti poslovanja zbog različitosti između poduzeća ili djelatnosti kojima se bavi određeni sektor. Iz tog razloga za analizu odabiru se poduzeća iz istog gospodarskog sektora.

Horizontalna i vertikalna analiza

Horizontalna analiza financijskih izvještaja prati promjene vrijednosti pozicije financijskih izvještaja tijekom više obračunskih razdoblja. Pomoću ove analize uočavamo dinamiku promjena pojedinih pozicija kroz neko vremensko razdoblje. Također, možemo usporediti pojedine elemente te doći do zaključka o kretanju na temelju kojeg ćemo donositi buduće poslovne odluke.

Odabrani vremenski period za ovaj rad je četiri godine tj. razdoblje od 2012. do 2015. godine. Ovom metodom analizirati ćemo kretanje ukupnih prihoda, ukupnih rashoda te neke odabrane stavke iz tih skupina. Također, analizirati će se specifični pokazatelji za društva za osiguranje koja su detaljnije opisana u nastavku.

Vertikalna analiza prati postotni udio neke stavke u financijskim izvještajima u ukupnom zbroju. Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja budući da se utvrđuje postotni udio svake stavke financijskog izvještaja koji se analizira u odnosu na odgovarajući zbroj.

Pokazatelji profitabilnosti

Povrat na ukupnu imovinu (ROA) pokazuje sposobnost poduzeća da korištenjem raspoložive imovine ostvari dobit. Ovaj pokazatelj predstavlja omjer neto dobiti poduzeća (uključujući kamate) i ukupne imovine. Ukupna imovina prikazana je unutar izvješća o

financijskom položaju (bilanca). Neto dobit jest dobit nakon oporezivanja koja pripada vlasnicima glavnice te je prikazana u računu dobiti i gubitka.

Povrat na ukupni kapital (ROE) pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara. Rentabilnost vlastitog kapitala računa se kao odnos neto dobiti i vlastitih izvora imovine. U vlastite izvore imovine uključuju se upisani kapital, revalorizirane pričuve, pričuve i dobit u tekućem obračunskom razdoblju.¹⁴

Specifični financijski pokazatelji za analizu osiguravajućih društava

Zbog specifičnosti djelatnosti osiguranja potrebno je formirati drugačije pokazatelje u odnosu na ostale gospodarske subjekte. Kao osnovni osigurateljno-tehnički pokazatelji koriste se specifični pokazatelji kao što su: razmjer šteta, razmjer troškova, kombinirani razmjer i rezultat ulaganja.¹⁵

Razmjer šteta računa se kao odnos zbroja likvidiranih šteta, promjena pričuva za štete i promjena ostalih tehničkih pričuva i zarađene premije osiguranja. Za djelatnost osiguranja uobičajeno je da se pokazatelj razmjera šteta kreće u okviru od 50%-70% te da pokazuje tendenciju padanja.

Razmjer troškova računa se kao odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda, ostalih osigurateljno-tehničkih izdataka i zarađene premije. Uobičajeni raspon tog pokazatelja za djelatnost osiguranja iznosi 20% do 30%. Ako pokazatelj razmjera šteta ima tendenciju rasta to može značiti da poslovni rashodi rastu brže od zarađunate bruto premije. Nešto viši pokazatelj u odnosu na prosjek industrije uobičajeno ukazuje na nižu operativnu efikasnost poslovanja društva.

Kombinirani razmjer računa se kao zbroj pokazatelja razmjera šteta i razmjera troškova. Prikazuje koji je rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja sredstva. Za osiguravajuće društvo je povoljna situacija kada pokazatelj kombiniranog razmjera ne prelazi 100%. Međutim, moguće je da ako pokazatelji razmjera šteta i razmjera troškova premašuju zarađenu premiju da osiguravajuće društvo ostvaruje pozitivan rezultat na temelju neto prihoda od ulaganja te ostalih prihoda

¹⁴ Žager L., Žager K., Mamić Sačer I., Sever S. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia Zagreb, str. 325

¹⁵ Ibid, str. 320-321

4. KOMPARATIVNA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA

Unutar ovog poglavlja analizirati će se stavke i pokazatelji dobiveni iz financijskih izvještaja triju odabranih osiguravajućih društava. Odabrana osiguravajuća društva su: Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d. i Merkur osiguranje d.d.

Analizirati će se društva kroz vremensko razdoblje od četiri godine tj. od 2012. godine do 2015. godine. U prvom poglavlju će se analizirati kretanje prihoda i rashoda društava te promjene odabranih stavki prihoda i rashoda. Također, pratiti će se odnos najvažnijih prihoda i izdataka tj. troškova.

Drugo poglavlje prikazuje analizu rentabilnosti poslovanja društva za osiguranje. U okviru analize rentabilnosti računat će se pokazatelji ukupnog povrata na imovinu i povrata na vlastiti kapital¹⁶. Preko tih pokazatelja dolazi se do zaključka da li društvo ima sposobnost da ostvari dobit u odnosu na uložena sredstva.

Treće poglavlje prikazuje specifične pokazatelje za osiguravajuća društva. Oni su analizirani kroz određeno vremensko razdoblje od 2012. do 2015.

4.1 Općenito o promatranim poduzećima

Croatia osiguranje d.d.

Croatia osiguranje osnovano je kao zadruga 4. lipnja 1884. godine, deset godina nakon prvotno pokrenute inicijative od strane članova političke zajednice grada Zagreba. Godine 1990. Croatia osiguranje postaje dioničko društvo s pretežitim udjelom državnoga vlasništva. Tijekom svog stogodišnjeg postojanja Croatia je bila u službi razvoja nacionalnoga gospodarstva te je istovremeno podmirivala sve svoje obaveze.

Trenutna struktura vlasništva: Republika Hrvatska (Državni ured za upravljanje državnom imovinom) 30,62%, ADRIS GRUPA 61,30% te mali dioničari 8,08%. Na čelu je

¹⁶ Vlastiti kapital (vlastiti izvor imovina)=upisani kapital+revalorizacijske pričuve+pričuve+dobit u tekućem obračunskom razdoblju

predsjednik Uprave društva Sanel Volerić te kao članovi Uprave su Nikola Mišević, Andrej Koštomaj i Marijan Kralj.

Broj zaposlenih dana 31.12.2014. iznosio je 3.008. Društvo djeluje s 13 podružnica te 45 poslovnica u Hrvatskoj. Dionicama društva se trguje na Zagrebačkoj burzi. Društvo provodi poslove životnog i neživotnog osiguranja. Po statističkim podacima najveći dio osiguranja čine auto-osiguranja i osiguranja imovine. Ukupna zaračunata premija u 2015. iznosila je 2.056.456.876 kuna , dok je ukupna imovina 8.416.629.420 kuna. U 2015. godini dobit društva iznosila je 46.770.844 kune.

Euroherc osiguranje d.d.

Euroherc osiguranje posljednje 23 godine uspješno posluje na osigurateljnom tržištu. Društvo je za to vrijeme stvorilo respektabilno i prepoznatljivo ime. Prema strukturi vlasništva ovog društva, pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj imaju 17,40% vlasništva, dok fizičke osobe s prebivalištem u Hrvatskoj imaju 77,33% te izvan Hrvatske 5,27%.

Na čelu Uprave društva nalazi se Damir Zorić. Euroherc posluje preko 14 podružnica i više od 650 prodajnih mjesta. Broj zaposlenih na dan 31.12.2014. iznosio je 1 108. Društvo obavlja poslove životnog i neživotnog osiguranja. Najveći udio imaju auto-osiguranja, zatim osiguranja cestovnih vozila (kasko) te osiguranje od nezgoda. Ukupna imovina u 2015. godini iznosila je 2.939.873 kuna dok je kapital 1.147.770.878 kuna. Zarađena premija iznosila je 809.750.752 kuna te financijski rezultat tekuće godine 113.056.715. Dionice društva kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

Merkur osiguranje d.d.

Merkur osiguranje utemeljeno je 1995. godine u Zagrebu kao prvo osigurateljno društvo u RH osnovano 100% stranim kapitalom. Do danas se ta struktura vlasništva nije mijenjala, te vlasnik društva je Merkur International Holding AG sa sjedištem u Grazu. Predsjednik Uprave društva je Milan Krizmanić. Društvo je na dan 31.12.2014. brojilo 271 zaposlenika. Trenutno u Republici Hrvatskoj imaju 22 prodajna mjesta s 6 poslovnih ureda. U strukturi podjele osiguranja društvo većinom posluje s životnim osiguranjima. Dobit 2015. godine iznosila je 23.778.246 kuna, dok je ukupna imovina društva 2.515.531.561 kuna.

4.2 Komparativna analiza prihoda, rashoda i financijskog rezultata

Na početku će se analizirati ukupni prihodi za svako promatrano poduzeće, zatim prihodi od premija i prihod od ulaganja kao najznačajniji prihode osiguravajućih društava. Drugo potpoglavlje prati kretanja ukupnih rashoda kod odabranih društava te promjene kod najvažnijih rashoda a to se izdaci za osigurane slučajeve te troškovi ulaganja. Iz tih podataka proizlazi informacija o financijskom rezultatu koji će se analizirati u trećem potpoglavlju.

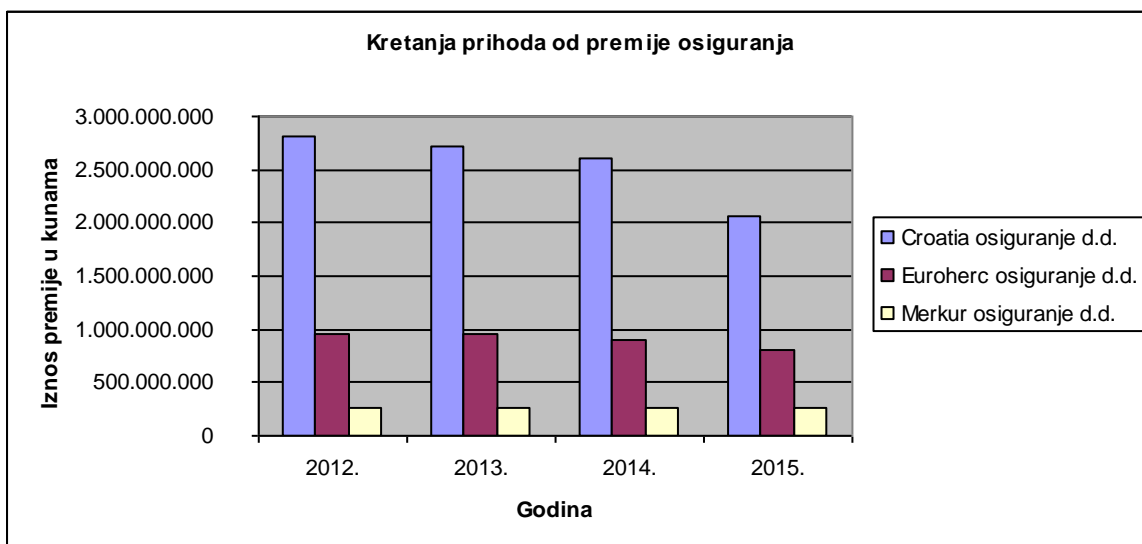
Komparativna analiza prihoda

Tablica 1. Kretanja ukupnih prihoda

	Croatia osiguranje d.d.		Euroherc osiguranje d.d.		Merkur osiguranje d.d.	
Godina	Ukupni prihodi (u kn)	Kretanje prihoda	Ukupni prihodi (u kn)	Kretanje prihoda	Ukupni prihodi (u kn)	Kretanje prihoda
2012.	3.500.237.689		1.055.783.889		382.942.254	
2013.	3.351.047.784	-4%	1.101.210.847	4%	395.046.052	3%
2014.	3.316.709.577	-1%	1.001.259.067	-10%	365.038.841	-8%
2015.	2.465.102.616	-35%	906.870.179	-10%	358.932.222	-2%

Izvor: izrada autora prema FI društava

Iz tablice 1. može se uočiti kako su se ukupni prihodi kretali kroz odabrano vremensko razdoblje. Croatia osiguranje kao lider unutar industrije ima mnogo veće prihode od ostala dva odabrana poduzeća. Kod analiziranih društava uočava se trend pada ukupnih prihoda kroz godine. U slučaju Croatia osiguranja taj pad je najveći u 2015. godini te je iznosio 35%. Euroherc osiguranje i Merkur osiguranje imaju također negativne trendove u kretanju ukupnih prihoda.

Grafikon 1. Kretanja prihoda od premije

Izvor: izrada autora prema FI društava

Na grafikonu 1. prikazan je iznos premije u kunama te kretanje kroz odabrano razdoblje. Premija osiguranja ima najveći udio u ukupnim prihodima promatranih društava. Nakon analize istaknuto je smanjenje premije kod Croatia osiguranja u posljednjoj godini te nešto manji pad premije (-11%) kod Euroherc osiguranja. Kod Merkur osiguranja premija je bila u padu dvije godine, ali je u 2015. porasla za 4% što ukazuje na rast prihoda te rast profitabilnosti poslovanja. Nedovoljno širenje poslovne mreže na nova područja i manjak novih proizvoda mogu biti neki od razloga pada premije osiguranja.

Tablica 2. Kretanja prihoda od ulaganja

	Croatia osiguranje d.d.		Euroherc osiguranje d.d.		Merkur osiguranje d.d.	
Godina	Prihodi od ulaganja (u kn)	Kretanje prihoda	Prihodi od ulaganja (u kn)	Kretanje prihoda	Prihodi od ulaganja (u kn)	Kretanje prihoda
2012.	387.188.401		81.923.064		107.359.263	
2013.	327.727.712	-18%	78.116.513	-5%	131.135.700	18%
2014.	372.942.478	14%	85.337.871	8%	107.924.611	-22%
2015.	343.067.412	17%	88.118.519	3%	88.649.887	-22%

Izvor: izrada autora prema FI društava

Prihodi od ulaganja obuhvaćaju prihode od kamata, raspoloživa ulaganja za prodaju, dobitke od prodaje financijskih ulaganja te ostale prihode od ulaganja. Za razliku od premije

ovaj prihod kod Croatia osiguranja je u porastu i protekle godine je porastao za 17%. Rast od 3% u 2015. godini imao je Euroherc osiguranje dok je Merkur osiguranje bilježio pad prihoda od 2013. godine. Ovaj prihod je teže povećati jer je prema Zakonu o osiguranju (NN 30/15, čl. 158-162.) definirano osiguravajućim društvima gdje mogu ulagati sredstva.

Sumirajući prethodne analize prihoda može se zaključiti kako Croatia osiguranje ima najveće prihode od ulaganja. Najmanje oscilacije u kretanju ovih prihoda ima Euroherc osiguranje dok se kod Merkur osiguranja uočava značajan pad prihoda od ulaganja u promatranom periodu.

Komparativna analiza rashoda

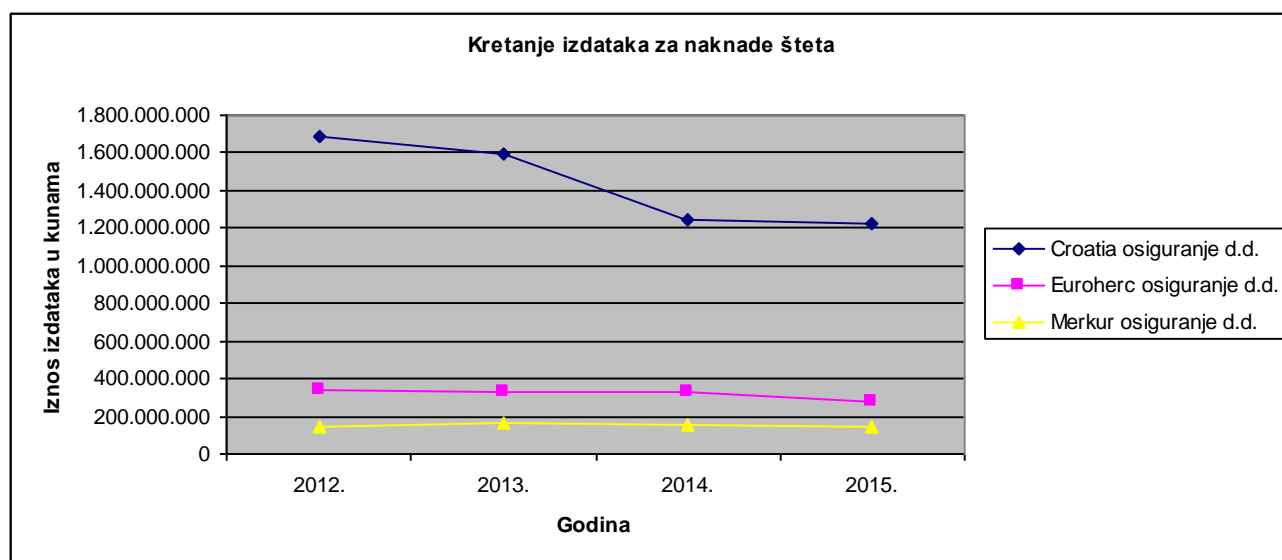
Tablica 3. nam prikazuje kretanja ukupnih rashoda.

Tablica 3. Kretanje ukupnih rashoda

	Croatia osiguranje d.d.		Euroherc osiguranje d.d.		Merkur osiguranje d.d.	
Godina	Ukupni rashodi (u kn)	Kretanje rashoda	Ukupni rashodi (u kn)	Kretanje rashoda	Ukupni rashodi (u kn)	Kretanje rashoda
2012.	3.368.479.244		918.909.128		350.067.123	
2013.	3.362.989.307	-0,16%	994.868.611	8%	353.149.947	1%
2014.	3.782.401.765	11,09%	912.159.336	-9%	332.779.809	-6%
2015.	2.418.331.771	-56,41%	793.813.464	-15%	335.153.976	1%

Izvor: Izrada autora prema FI društava

Nakon što je iz prethodnog dijela vidljiv pad prihoda Croatia osiguranja, vidi se i veliki pad rashoda u 2015. godini. Rashodi poslovanja su se smanjili za 56% u odnosu na 2014. godinu. Iz prikazane tablice 3 može se zaključiti da se rashodi društva brže smanjuju od prihoda što bi trebalo osigurati stabilnije poslovanje i pozitivni financijski rezultat. Euroherc osiguranje, također, ima pad rashoda dok Merkur ima povećanje od 1%.

Grafikon 2. Kretanje izdataka za naknade šteta

Izvor: izrada autora prema FI društava

Izdaci za osigurane slučajeve ili drugim nazivom izdaci za naknade šteta svojim udjelom su najveći trošak u ukupnom rashodu. Obuhvaća ukupne likvidirane štete te

promjenu pričuve za štete. Ova stavka financijskog izvješća najčešće se uzima u odnos s zarađenom premijom radi zaključka o ekonomičnom upravljanju. Omjer ovih stavki analizirati će se u nastavku rada. Iz prikazanog grafikona 2. vidi se pad izdataka na osigurane slučajeve. Najviše se ističe pad izdataka kod Croatia osiguranja koji su smanjeni za 400 miliona kuna u odnosu na 2014. godinu. Kod ostala dva društva konstantno se smanjuju izdaci kroz godine. Sva tri društva imaju pozitivan trend, odnosno smanjenje rashoda što je vrlo dobro za poslovanje. Također, ovaj trošak je moguće smanjiti optimalnim odabirom osiguranika te zapošljavanjem kvalitetnog prodajnog osoblja.

Tablica 4. Kretanja poslovnih rashoda

Godina	Croatia osiguranje d.d.		Euroherc osiguranje d.d.		Mercur osiguranje d.d.	
	Poslovni rashodi	Kretanje rashoda	Poslovni rashodi	Kretanje rashoda	Poslovni rashodi	Kretanje rashoda
2012.	1.117.753.494		438.914.770		79.777.810	
2013.	1.225.293.917	9%	443.618.156	1%	75.444.686	-6%
2014.	1.326.518.448	8%	459.471.502	3%	73.313.203	-3%
2015.	808.093.436	-64%	427.522.599	-7%	71.564.174	-2%

Izvor: izrada autora prema FI društava

Poslovni rashodi obuhvaćaju troškove pribave i troškove uprave tj. administrativne troškove. Ukoliko se želi detaljnije analizirati podmirenje ovih troškova može ih se staviti u odnos s prihodima od provizija i naknada. Temeljem podataka prikazanih u tablici 4. uočava se trend smanjenja poslovnih rashoda kod svih promatranih društava. Ipak, najznačajnije smanjenje se uočava kod Croatia osiguranja gdje su poslovni rashodi 2015. godine u odnosu na prethodnu godinu smanjeni za 64%. Ovakvo kretanje ukazuje na promjene u poslovnim politikama društva koje su se odrazile na značajno smanjenje rashoda. Neke od radnji za smanjenje administrativnih rashoda mogu biti spajanje određenih podružnica ili povećanje efikasnosti kroz informatizaciju i digitalizaciju poduzeća.

Komparativna analiza financijskog rezultata

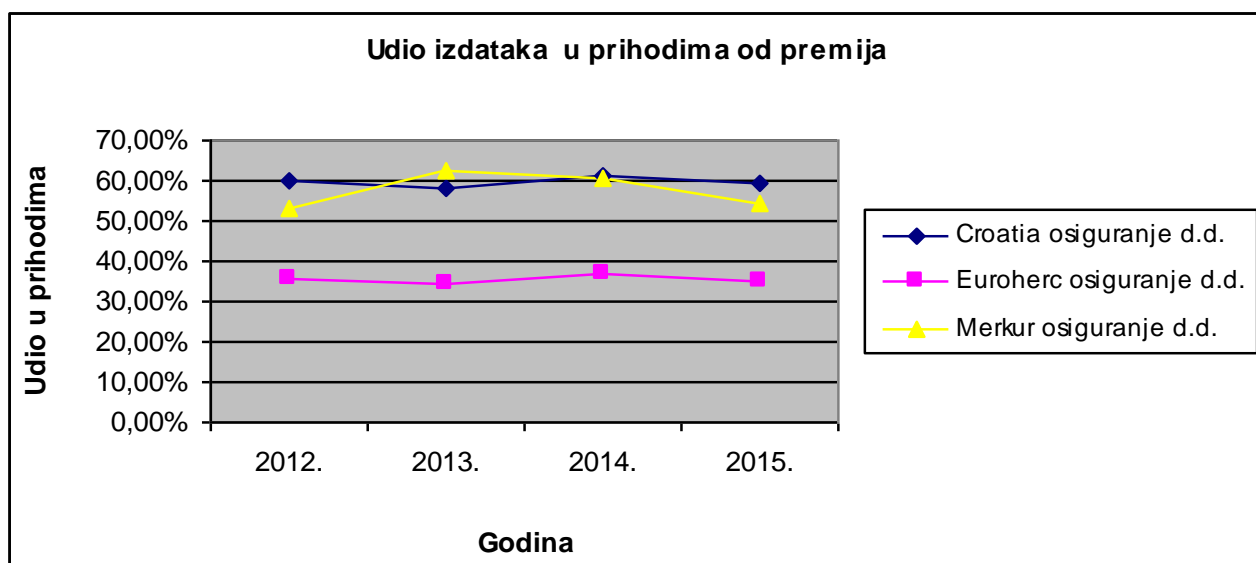
Tablica 5. Kretanja financijskog rezultata

Godina	Croatia osiguranje d.d.		Euroherc osiguranje d.d.		Merkur osiguranje d.d.	
	Neto dobit (u kn)	Kretanja dobiti	Neto dobit (u kn)	Kretanja dobiti	Neto dobit (u kn)	Kretanja dobiti
2012.	127.217.775		136.874.761		32.875.131	
2013.	-11.941.523	-1165%	106.342.273	-29%	28.479.451	-15%
2014.	-465.692.189	-97%	89.099.730	-19%	41.896.105	32%
2015.	46.770.844	1096%	113.056.715	21%	23.778.246	-76%

Izvor: izrada autora prema FI društava

Prikazana tablica 5. prati kretanje dobiti nakon poreza od 2012. do 2015. godine. Croatia osiguranje imala je velika odstupanja kroz cijelo razdoblje. U 2014. godini uočava se gubitak od 465 miliona kuna što je najveći prikazani gubitak. Iz bilješki Croatia osiguranja može se dobiti informacija kako je te godine jednokratno umanjena vrijednost imovine koja je prvi put provedena za cjelokupan portfelj nekretnina. Također, iste godine otpisala su se ulaganja za koja ne postoji mogućnosti povrata, povećale pričuve te rezervirala otpremnina za 500 zaposlenika u sklopu programa zbrinjavanja. Iznos 46 miliona kuna dobiti prikazane u 2015. godini rezultat je velikog pada rashoda. Kod Euroherca uočava se smanjenje dobiti kroz dvije godine dok je u 2015. dobit porasla za 21%. Od analiziranih društava Merkur osiguranje ima najmanju neto dobit. Osim toga, prošle godine se smanjila za 76% što ukazuje na loše poslovanje uzevši u obzir smanjene prihode za tek 2%.

4.3 Komparativna analiza udjela izdataka u prihodima od premije

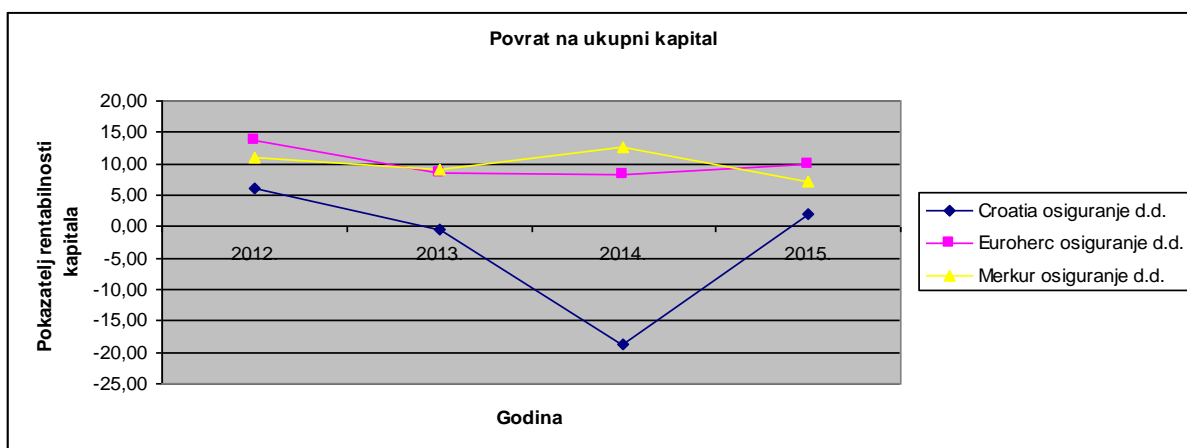
Grafikon 3. Udio izdataka za naknade šteta u prihodima od premija

Izvor: izrada autora prema FI društava

Efikasnost likvidacije šteta vidi se analiziranjem veze između izdataka za naknade šteta i ukupnih prihoda od premija. Izdaci za naknade šteta i zarađene premije uzimaju se u odnos iz razloga što zauzimaju najveći dio prihoda odnosno rashoda. Taj odnos prikazan je na grafikonu 3. Omjer kod tri odabrana poduzeća je prilično visok te je najveći bio 2013. godine kod Merkur osiguranja (62%). U prosjeku za četverogodišnje razdoblje udio kod Croatia osiguranje iznosi 60%, kod Euroherc osiguranja 35%, a kod Merkur osiguranja visokih 58%. Visoke vrijednosti rezultat su pada premija osiguranja.

4.4 Komparativna analiza rentabilnosti poslovanja

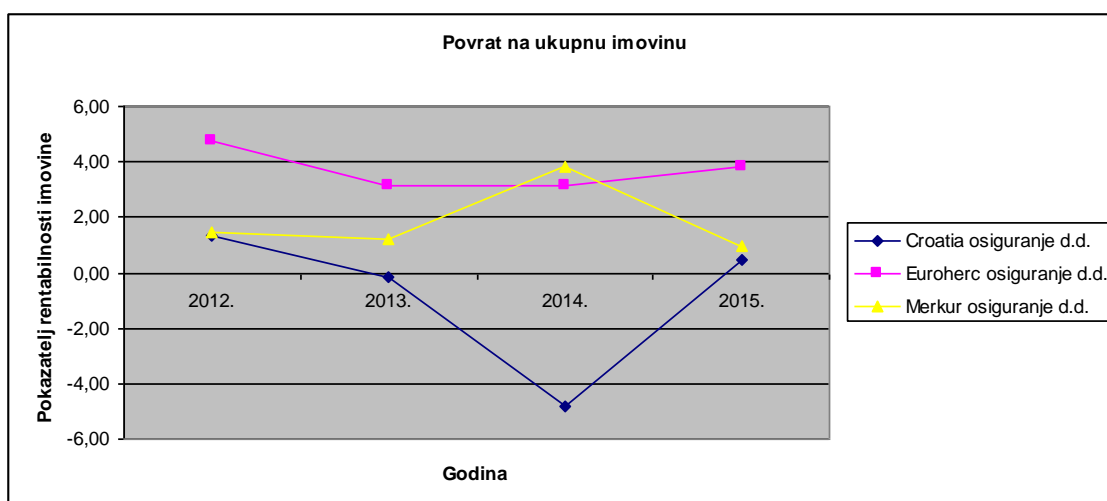
Uzimajući u obzir povećanje bogatstva dioničara kao temeljni cilj poslovanja društva, uspješnost društva se može analizirati preko rentabilnosti vlastitog kapitala (dalje u tekstu: ROE). ROE predstavlja snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara. Ukoliko je pokazatelj vrlo visok i ujedno viši od pokazatelja povrata ukupne imovine tada bi se poduzeću isplatilo koristiti tuđim kapitalom.

Grafikon 4. Povrat na ukupni kapital (ROE)

Izvor: izrada autora prema FI društava

Grafikon 4 prikazuje kretanje ROE za promatrana osiguravajuća društva. Vidljiva su velika odstupanja kod Croatia osiguranja u 2014. godini. Pokazatelj je iznosio -21,20 što znači da poduzeće nije poslovalo s dobiti pa nema ni povrata od kapitala. Dokaz da ROE ima jednokratni pad pokazuje iznos povrata 2,06 u 2015. godini. Euroherc osiguranje je od prikazanih pokazatelja imalo najveći ROE u 2012. u iznosu 13,74 što predstavlja da je za svaku novčanu jedinicu uloženog vlastitog kapitala ostvareno 13 jedinica dobiti. Taj iznos se kroz razdoblje smanjio, ali je i dalje dovoljno poželjan za ulaganja dioničara. Kod Merkur osiguranja vidljive su promjene ROE te je najniži iznosio 7,29 u 2015. godini dok je godinu prije iznosio 21,52.

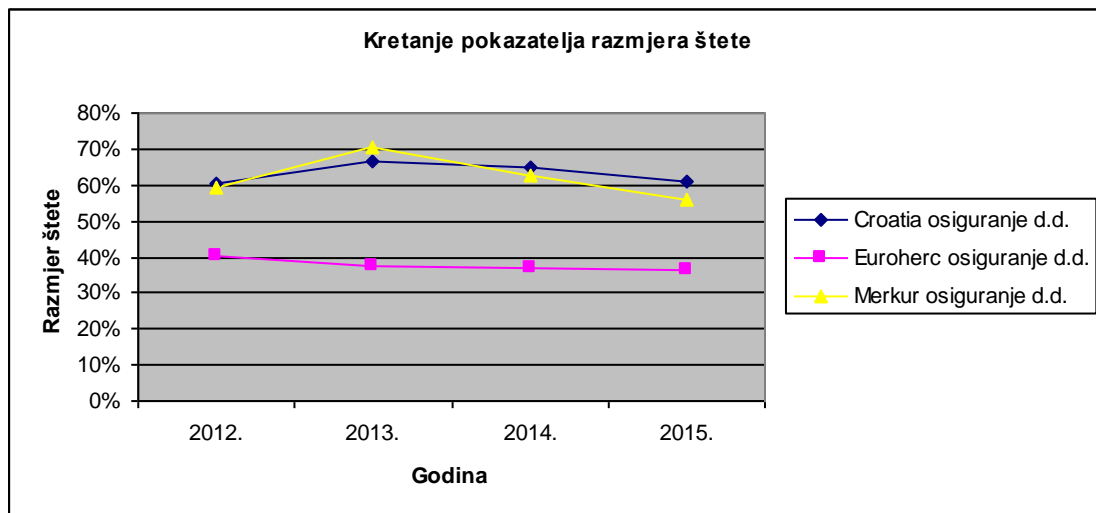
Grafikon 5. Povrat na ukupnu imovinu (ROA)

Izvor: izrada autora prema FI društava

Iz dobivenih podataka prilikom izračuna ROA, vidi se da je ovaj pokazatelj mnogo niži od ROE. ROA nam pokazuje niski povrat imovine posebno kod Croatia osiguranja koji su i u svim promatranim godinama na prilično niskim razinama, a u 2014. godini poprima negativnu vrijednost. Na takav rezultat utjecao je gubitak koji je analiziran u prošlom potpoglavlju. Kod Euroherc osiguranja taj pokazatelj je u okvirima od 3 do 5% dok je Merkur osigurane prošle godine smanjio pokazatelj na 0,95.

4.5 Komparativna analiza specifičnih pokazatelja za osiguravajuća društva

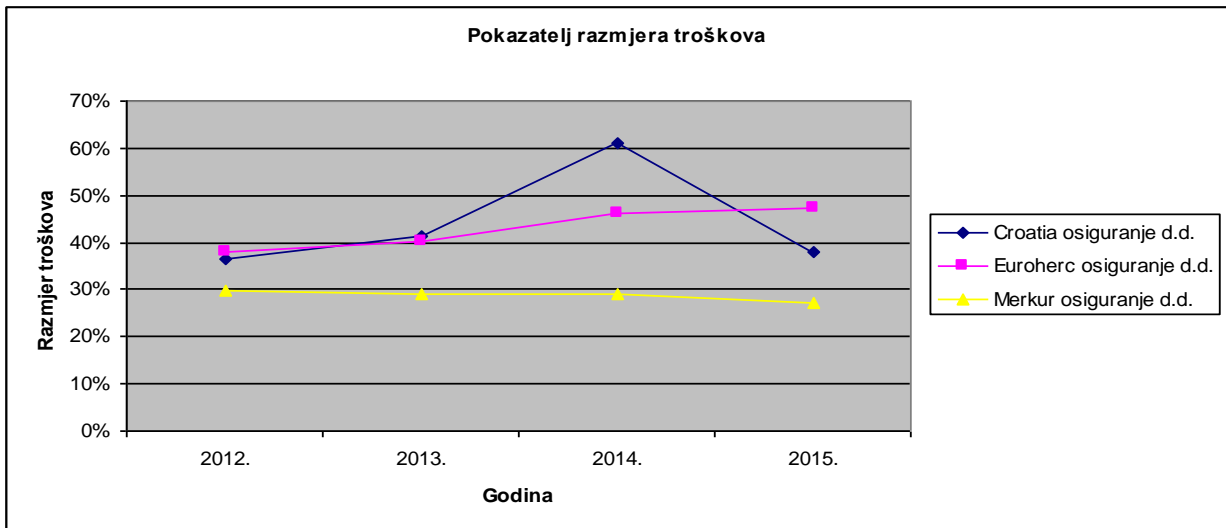
Na grafikonu 6. prikazano je kretanje pokazatelja razmjera štete u razdoblju od 2012. do 2015. godine.

Grafikon 6. Kretanje pokazatelja razmjer štete

Izvor: izrada autora prema FI društava

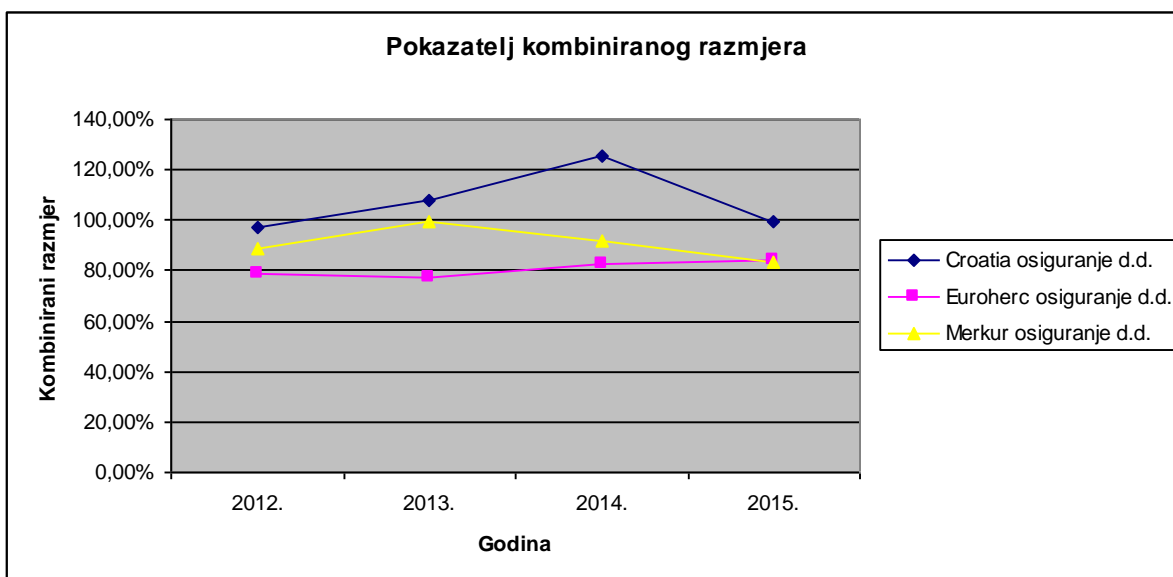
Kao što je u teoretskom dijelu navedeno, društva čiji su pokazatelji razmjera štete u okvirima 50% do 70% su uspješna poduzeća. U svim promatranim godinama vidimo da se Merkur osiguranje i Croatia osiguranje nalaze unutar potrebnih okvira. Euroherc osiguranje je zabilježio najveći pokazatelj razmjera štete 2012. godine od 37%, te zadržao tu razinu.

Grafikon 7. Kretanje pokazatelja razmjer troškova

Izvor: izrada autora prema FI društava

Na grafikonu 7. prikazan je razmjer troškova, specifični pokazatelj za osiguravajuća društva koji pokazuje upotrebu premije kod podmirivanja troškova poslovanja. Raspon razmjera troškova trebao bi biti u okvirima od 20% do 30%. Croatia osiguranje i Euroherc osiguranje ne nalaze se u preporučenom okviru već je u promatranom razdoblju veći od 40%. Pozitivno je što kod Croatia osiguranje ima tendenciju pada. Merkur osiguranje imao je najveći pokazatelj u 2012 godini, a najniži u 2015. godini s iznosom od 47%.

Grafikon 8. Kretanje pokazatelja kombiniranog razmjera

Izvor: izrada autora prema FI društava

Na grafikonu 8. prikazan je pokazatelj kombiniranog razmjera. Pokazatelj kombiniranog razmjera za Croatia osiguranje tijekom odabranog razdoblja nalazi se iznad 90% te je u 2014. iznosio visokih 125%. Ova vrijednost ukazuje da društvo premijom osiguranja ne uspijeva pokriti troškove isplate osiguranja i provođenja osiguranja, što smanjuje ukupnu zaradu društva i ukazuje pritisak na likvidnost.

Euroherc osiguranje imao je najveću vrijednost od 83,93% u 2015. godini te najmanju u iznosu 77,61 u 2013. godini. Informacije upućuju na dostatnost premije za pokriće izdataka i troškova provođenja djelatnosti osiguranja, što ovo poduzeće čini uspješnim. U Merkur osiguranju najveći je iznos 99% u 2013. godini, a najmanji 2015. godine vrijednosti 83,24%.

5. ZAKLJUČAK

Primarna svrha ovog rada je utvrditi uspješnost poslovanja društava za osiguranje. Analizirana poduzeća su: Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d. i Merkur osiguranje d.d. Analiza je provedena za razdoblje od 2012. do 2015. godine. Uspješnost poslovanja društava proučavana je metodama horizontalne i vertikalne analize te putem pokazatelja. Svi podaci dobiveni su iz financijskih izvješća društava.

Provedbom analize pomoću pokazatelja može se zaključiti da pokazatelji pokazuju kvalitetniju sliku o društvu nego samo financijsko izvješće. Uzimajući samo prihode, rashode i financijski rezultat protekle godine ne može se doći do kvalitetnih informacija o uspješnosti poslovanja poduzeća. Pokazatelj odnosa izdataka za osigurane slučajeve i zaračunate premije kod sva tri društva upućuju na učinkovito poslovanje. Također, vidljivo je da premija i kapital društva konstantno raste što upućuje na dobru strategiju proširenja. Posljedice toga su povećanje neto dobiti što smanjuje pokazatelje kvote štete, troškova i kombinirani razmjerni.

Analize prihoda društava pokazuje kod sva tri društva negativne trendove kretanja. Croatia osiguranje ima najveće prihode te porast prihoda od ulaganja, ali i dalje bilježi najveća odstupanja kod kretanja prihoda.

Analizom rashoda utvrđena je tendencija smanjenja rashoda u promatranom periodu, a najveće smanjenje se uočava kod Croatia osiguranja u 2015. godini

Provedenom analizom može se zaključiti da osiguravajuće društvo Euroherc osiguranje posluje stabilnije od svojih konkurenata. Naime, kod ovog društva se uočavaju najmanje oscilacije u kretanju analiziranih pozicija u cijelom periodu promatranja. Croatia osiguranje je društvo s najvećim udjelom i zarađenom premijom na tržištu osiguranja, međutim bilježi velika odstupanja i gubitak kroz promatrano razdoblje.

LITERATURA

Knjige:

- Žager L., Žager K., Mamić Sačer I., Sever S. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia Zagreb
- Filipović I. (2015/2016): Računovodstvo financijskih institucija, Ekonomski fakultet Split, skripta
- Mićin, K. (2008.): Računovodstvo osiguravajućih društava, Hasibo Zagreb

Pravilnik/Zakon:

- Narodne novine (2015.): Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja i dodatnih izvještaja društava za osiguranje, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 37
- Narodne novine (2015.): Zakon o osiguranju, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 30
- Narodne novine (2015.): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 78

Izvori s interneta:

- Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini (2014.) Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje, dostupno na:
http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html
- Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj (2016), Hrvatski ured za osiguranja, dostupno na: <http://www.huo.hr/hrv/statisticka-izvjesca/18/>
- Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga: Djelokrug i nadležnost, dostupno na:
<http://www.hanfa.hr/HR/nav/344/trziste-osiguranja---zakoni-misljenja-i-pravilnici.html>

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

SAŽETAK

Ovim radom analizirala se uspješnost poslovanja odabranih društava za osiguranje u razdoblju od 2012. do 2015. godine. Za analizu uspješnosti koristila se horizontalna, vertikalna analiza i analiza putem financijskih pokazatelja. U radu su komparativno analizirana odabrana društva: Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d. i Merkur osiguranje d.d. Potrebni podaci preuzeti su iz godišnjih financijskih izvještaja društva.

Provedenom analizom može se zaključiti da osiguravajuće društvo Euroherc osiguranje posluje stabilnije od svojih konkurenata. Croatia osiguranje je društvo s najvećim udjelom i zarađenom premijom na tržištu osiguranja, međutim bilježi velika odstupanja i gubitak kroz promatrano razdoblje.

Ključne riječi: osiguravajuća društva, pokazatelji, performanse

ANALYSIS OF BUSINESS PERFORMANCE OF INSURANCE COMPANIES

SUMMARY

This study analyzed the business performance of selected insurance companies during the period from 2012 to 2015. To analyze the performance is used horizontal, vertical analysis and financial indicators. The paper comparatively analyzed selected companies: Croatia Osiguranje., Euroherc Insurance and Merkur Insurance. The required data are taken from the annual financial statements of the company.

The conducted analysis one can conclude that the insurance company Euroherc insurance has been operating more stable than its competitors. Croatia Insurance is the company with the largest proportion and earned premiums in the insurance market, however it recorded a large deviation and losses in observed period.

Key words: insurance companies, ratios, performance

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kretanja ukupnih prihoda.....	37
Tablica 2. Kretanja prihoda od ulaganja	38
Tablica 3. Kretanje ukupnih rashoda.....	40
Tablica 4. Kretanja poslovnih rashoda	41
Tablica 5. Kretanja financijskog rezultata.....	42

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Kretanja prihoda od premije	38
Grafikon 2. Kretanje izdataka za naknade šteta	40
Grafikon 3. Udio izdataka za naknade šteta u prihodima od premija	43
Grafikon 4. Povrat na ukupni kapital (ROE).....	44
Grafikon 5. Povrat na ukupnu imovinu (ROA).....	44
Grafikon 6. Kretanje pokazatelja razmjer štete	45
Grafikon 7. Kretanje pokazatelja razmjer troškova.....	46
Grafikon 8. Kretanje pokazatelja kombiniranog razmjera	47

POPIS SLIKA

Slika 1. Udio životnih i neživotnih osiguranja za razdoblje 2003. -2014	7
Slika 2: Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja siječanj 2016.	8
Slika 3: Udio životnih i neživotnih osiguranja unutar društava za osiguranje.....	11
Slika 4: Udio izdataka za osigurane slučajeve u zarađenoj premiji	12
Slika 5. Obrazac Izvještaj o financijskom položaju	22
Slika 6. Obrazac Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	25
Slika 7. Obrazac Izvještaj o novčanim tokovima	28
Slika 8. Izvještaj o promjenama kapitala.....	30
Slika 9. Obrazac Bilješke uz financijske izvještaje.....	32